

Abstrakt

Mluvená komunikace je pouze jedním z druhů interakce mezi člověkem a jeho prostředím. Cílem této práce je navrhnout takovou teorii mluvené komunikace, jež by vycházela ze základních principů kognice řídících veškeré naše jednání. Za tímto účelem jsou integrovány dvě již existující teoretické pozice: 1) enaktivní pojetí kognice zvané *skilled intentionality framework*; a 2) teorie lidské komunikace založená na diskriminaci. Podle výsledného návrhu spočívá komunikace v tom, že mluvčí dovedně ovlivňuje prostředí svého komunikačního partnera ve snaze naplnit svá pozitivní očekávání ohledně vlastní situace. Jazyk je představen jako soubor sociomateriálních pravidelností, díky nimž je získání takovéto dovednosti vůbec možné. Primární roli hraje v tomto přístupu jednání, což jej odlišuje od teorií orientovaných na sdílení obsahu a na mentální jazykové reprezentace. Navržená teorie je pak aplikována na dvě témata hojně studovaná v řečových vědách (kategoriálnost řeči a turn taking, tj. střídání replik v konverzaci) a konfrontována s vybranými empirickými poznatky. Nakonec jsou diskutovány možnosti empirického testování její adekvátnosti.